

Алексєєвська Г.С.

доктор філософії,

*старший науковий співробітник відділу ринку транспортних послуг,
ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України»;
доцент кафедри світового господарства і МЄВ,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-448-4-45>

РОЛЬ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ У ГЛОБАЛЬНОМУ ПЕРЕХОДІ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Однією з головних екологічних проблем сучасності є вплив зміни клімату, спричиненої викидами парникових газів. Очікується, що ця проблема залишатиметься актуальною до 2030 року і в наступні десятиліття, вимагаючи значних зусиль для її вирішення на глобальному рівні. Вплив зміни клімату та зростаючий попит на природні ресурси, такі як вода, поживні речовини, земля та енергія, формують інтенсивне навантаження на екосистеми. Ця тенденція посилюється через економічне зростання, урбанізацію та демографічний розвиток. Морська галузь, як невід’ємна частина глобальної економіки, повинна адаптуватися до цих умов.

Сучасне судноплавство є одним із ключових факторів впливу на глобальні викиди вуглекислого газу, і його внесок продовжує зростати зі збільшенням обсягів морської торгівлі. Судна, зареєстровані в різних країнах, значно відрізняються за ефективністю, що веде до суттєвих відмінностей у рівнях викидів вуглецю [1]. Значне зростання викидів вуглекислого газу в таких великих судноплавних економіках, як Китай, Японія та Греція, особливо за період з 2012 по 2022 рік, наголошує на необхідності прискореного переходу до більш стійких форм судноплавства. Ці країни відіграють ключову роль у глобальній судноплавній індустрії, та їх активні дії щодо зниження викидів можуть суттєво вплинути на глобальні екологічні цілі. Судноплавна галузь, з її величезним вуглецевим слідом, стоїть на порозі значних перетворень, які включають дотримання міжнародних екологічних стандартів, так і розробку та впровадження нових рішень, таких як низьковуглецеве паливо, суднобудування з мінімальними викидами та інтелектуальні системи управління енергоефективністю.

Передбачається, що до 2050 року Екологічна звітність стане стандартизованою. Для підприємств та урядів стане обов'язковим моніторинг, збір, оцінка та розкриття регулярних, порівнянних даних щодо низки екологічних проблем у різних секторах. За останні кілька років з'явилося багато екологічних стандартів. Продовжуються зусилля

щодо їх гармонізації та узгодження набору всесвітньо визнаних стандартів, яких можуть дотримуватися уряди та підприємства [2].

Дебати щодо екологічного фінансування (зеленого та кліматичного фінансування) триватимуть дуже довгий час, мабуть і до 2050 року, оскільки малоймовірно, що дискусії про обсяг, напрям та темпи фінансування будуть вирішені в короткостроковій та середньостроковій перспективі. Для морського сектора це означатиме більше уваги до декарбонізації судноплавства та, можливо, збільшення податків для гравців галузі для фінансування ініціатив щодо адаптації до зміни клімату та пом'якшення його наслідків. Одним із прикладів цього є «Принципи Посейдона», запущені у 2019 році та розроблені глобальними банками та гравцями судноплавної галузі. Принципи Посейдона забезпечують глобальну основу для скорочення викидів парникових газів із суден та сприяння стійкому судноплавству [3].

Подальше використання альтернативних джерел палива може суттєво скоротити викиди. Зелений аміак і метанол вже знаходяться на стадії розробки, і в даний час реалізується близько 80 пілотних технологічних проєктів [4].

Сьогодні морська галузь відіграє важливу роль у глобальному переході до сталого розвитку, зіштовхуючись із численними викликами, пов'язаними зі зростаючим попитом на екологічно чисті та стійкі види транспорту. Одним із головних завдань є дотримання міжнародних екологічних стандартів, таких як Індекс енергоефективності (ЕЕХІ) та індикатор інтенсивності викидів вуглецю (СІП), запроваджені Міжнародною морською організацією (ІМО). Ці вимоги спонукають судновласників модернізувати флот і впроваджувати більш екологічні технології.

Галузь, яка значною мірою залежить від викопного палива, знаходиться на етапі активної декарбонізації. Перші кроки в цьому напрямку вже зроблено, зокрема через прийняття таких ініціатив, як «Принципи Посейдона», які забезпечують міжнародний підхід до зниження вуглецевого сліду. Їхнє впровадження великими фінансовими установами та судноплавними компаніями свідчить про готовність галузі адаптуватися до екологічних викликів.

Важливу роль у цьому процесі відіграє розвиток альтернативних видів палива, таких як зелений аміак і водень, які стають ключовими елементами екологічного майбутнього судноплавства. У контексті глобального переходу до сталого розвитку морська галузь стає не лише джерелом викликів, а й рушієм змін, демонструючи здатність поєднувати економічну ефективність із екологічною відповідальністю.

Список використаних джерел:

1. United Nations. REVIEW OF MARITIME TRANSPORT 2023: Towards a Green and Just Transition. URL: <https://unctad.org/system/files/officialahttps://unctad.org/publication/review-maritime-transport-2023>
2. World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org>
3. Institute of Shipping Economics and Logistics. *Analysis of macro-trends and perspectives in the maritime sector: Deliverable 1.4*. 30th of September 2018.
4. Systemiq. The Breakthrough Effect: How To Trigger A Cascade Of Tipping Points To Accelerate The Net Zero Transition. URL: <https://www.systemiq.earth/wp-content/uploads/2023/01/The-Breakthrough-Effect.pdf>